

MIDTRE NAMDAL REGIONRÅD

FLATANGER, FOSNES, NAMDALSEID, NAMSOS OG OVERHALLA

v/Namdalseid kommune, 7750 Namdalseid

Dato: 09.04.03

Landbruksdepartementet
Pb 8007 Dep
0030 Oslo

Høring – Framtidig organisering av laboratorietjenestene på matområdet.

Viser til Deres ref. 2003/00323 MH/KRO. Midtre Namdal Regionråd behandlet høringen som sak 18/03 i møte 04.04.03 og gir enstemmig følgende uttalelse til forslaget:

”

Det vises til høringsnotat utarbeidet av Fiskeridepartementet, Helsedepartementet og Landbruksdepartementet.

Midtre Namdal Regionråd har følgende merknader til departementenes forslag:

- 1. Det bør ikke opprettes egne statslaboratorier.*
- 2. Det må gis aksept for omstillingsmidler fra kommuner og andre eiere i en overgangsfase.*
- 3. Mattilsynet må foreta sine innkjøp ved nærliggende laboratorium til lokalenhetene i 2004.*
- 4. Mattilsynet må organisere sine innkjøpsrutiner slik at regionkontorene får ansvar for laboratorieanbud i sitt lokalområde.*
- 5. Staten må påta seg et arbeidsgiveransvar for evt. overtallige laboratorieansatte i KNT.*

Departementene peker ellers på at det er en betydelig overkapasitet i markedet. Regionrådet registrerer at andre har et mer nyansert syn på dette spørsmålet, og at dette har betydning når behovet for lokale laboratorier skal vurderes. Bl.a. KS hevder at markedet har behov for ulike typer analyser, at rammebetingelsene og kapasiteten vil være forskjellig avhengig av hvilket analyseområde en snakker om. Geografiske avstander og nøkkelkompetanse i distriktene er også relevant når en setter laboratorietjenester inn i et større perspektiv. Departementene bør være mer tydelig på disse spørsmålene.

Regionrådets syn er nærmere begrunnet i redegjørelsen som følger uttalelsen.

Redegjørelse

Bakgrunn for høringsuttalelsen er de politiske føringer som er kommet fra Stortinget i tilknytning til ST. prp. Nr. 63 (2001-2002) og St. prp. nr. 1 Tillegg nr.8 (2002-2003).

I St.prp. nr. 63 (2001 - 2002) ble det foreslått at laboratorietjenestene på matområdet skal organiseres uavhengig av det nye tilsynet. I tillegg ble det sagt at staten, uavhengig av fremtidig eierskap til disse tjenestene, skal sikre at

- tilsynet har tilfredsstillende tilgang på likeverdige laboratorietjenester over hele landet
- tilsynsobjektene (næringen og kommunene) har nødvendig tilgang på analysekapasitet til å tilfredsstille kravene til dokumentasjon av sin internkontroll
- kommunene har nødvendig tilgang på analysekapasitet til å gjennomføre sine oppgaver innenfor miljørettet helsevern
- laboratorietjenestene har en infrastruktur som gjør at hensynet til geografisk nærhet mellom laboratorier og brukere blir tilbørlig ivarettatt
- det til en hver tid finnes kompetanse og kapasitet til å utrede nye problemområder som måtte komme på matområdet og at det utvikles og implementeres ny metodikk etter hvert som behovet for dette utvikler seg
- det finnes laboratorier med nødvendig kompetanse og uavhengighet til å forestå referansefunksjoner for den øvrige laboratorietjenesten

I tillegg ble det også sagt at når det gjelder små kommuner med svakt næringsgrunnlag og begrensede muligheter til selvstendig etablering av tilfredsstillende infrastruktur for næringslivet, vil det være et statlig ansvar å sikre at næringsutøvere, som er etablert i slike områder, har tilgang på laboratorietjenester til bruk i sin internkontroll.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 8 (2002 - 2003) ble i tillegg følgende tre prinsipper for statens engasjement på laboratorieområdet presentert:

- statens innsats på feltet skal rettes mot å sikre en tilfredsstillende måloppnåelse i forhold til de punktene som er skissert ovenfor.
- statlig engasjement på eiersiden skal begrenses til de former for laboratorievirksomhet som av faglige eller økonomiske årsaker ikke kan ivaretas av andre aktører.
- staten skal bidra til å sikre like konkurransevilkår for privat og offentlig tjenesteyting i laboratiemarkedet.

De politiske beslutningene innebærer en fristilling av laboratoriene og ønske om utvikling av et markedsøkonomisk laboratiemarked. En del kommuner/KNT-selskaper vil som følge av dette nedlegge laboratoriet. Mange kommuner/KNT-selskaper - deriblant kommunene i Midtre Namdal - har imidlertid gjennom hele prosessen ansett det som viktig at laboratorietjenester i regionen må videreføres gjennom egne selskaper for å dekke kommunenes og nærmiljøets laboratoriebehov, samt for å sikre mattilsynets lokale enheter nødvendig analysekompetanse.

1. Det bør ikke opprettes egne statslaboratorier.

Når det er lagt til grunn at det skal utvikles et marked for laboratorietjenester, bør rutineanalyser som i dag utføres av statlige laboratorier konkurranseutsettes, slik at de kan bidra til å øke analysevolumet i markedet og bidra til å opprettholde en relativt desentralisert struktur. Mange av de eksisterende laboratoriene har kompetanse på de aktuelle rutineanalysene, i andre tilfeller kan det være behov for å tilrettelegge for utvikling av nødvendig kompetanse, herunder bruk av omstillingsvirkemidler.

Som følge av dette bør en ikke tillate statlige laboratorier å komme med tilbud på anbudsinnbydelser fra Mattilsynet. Statlige laboratorier bør dekke mer overordnede formål, avgrenset til definerte kompetansefunksjoner innen forvaltningsstøtte og referansefunksjoner, samt være en beredskap for de tilfeller at ingen analysekompetanse finnes i markedet.

2. Det må gis aksept for omstillingsmidler fra kommuner og andre eiere i en overgangsfase.

Dersom kommunene/KNT-selskapene skal ha reell mulighet til å gjennomføre omstilling og etablere konkurransedyktige lokale laboratorieselskaper må det gis mulighet for omstillingstilskudd i en overgangsfase på 3-5 år.

3. Mattilsynet må foreta sine innkjøp ved nærliggende laboratorium til lokalenhetene i 2004.

Av samme grunn som punktet over er det for mange laboratorier avgjørende viktig at Mattilsynet avventer en fullstendig anbudsprosess til etter overgangsåret 2004. Et forutsigbart analysevolum fra Mattilsynet er spesielt viktig i overgangsfasen som nå pågår med omstrukturering av KNT-selskapene.

For å gi begge parter anledning til å få organisasjonen på plass, samt for ikke å skvise etablerte kompetansesentra ut av markedet, henstilles det sterkt om å videreføre innkjøpene ved nærliggende laboratorier i 2004.

4. Mattilsynet må organisere sine innkjøpsrutiner slik at regionkontorene får ansvar for laboratorieanbud i sitt lokalområde.

Mattilsynet blir en svært viktig aktør i laboratoriemarkedet framover og utforming av anbudsrutinene blir derfor vesentlig i forhold til aktørenes mulighet til å gi tilbud. Anbudsutforming bør desentraliseres til regionnivå i Mattilsynet, både av hensyn til kunnskap om lokalt analysebehov og praktiske utfordringer (avstander, værforhold, transportruter mv), og ikke minst fordi lokallaboratoriene ellers kan bli utelukket fra å levere tilbud på grunn av anbudets omfang.

5. Staten må påta seg et arbeidsgiveransvar for evt. overtallige laboratorieansatte.

Mange av dagens KNT er egne rettssubjekter som har selvstendig arbeidsgiveransvar. Det er dermed styret i selskapet – og ikke kommunene - som sitter med arbeidsgiveransvaret for eventuelle overtallige ansatte. Dette innebærer at mulighetene for å tilby alternative oppgaver blir svært begrenset for arbeidsgiver.

Samtidig er det føringer for Mattilsynet på at det skal bli en betydelig utplassering av personell i nyopprettede regionalkontorer. Det må forventes et visst omfang av personer som ikke vil flytte til regionkontorene, og at det vil bli behov for å rekruttere personell fra nærområdet. Laboratoriepersonell i KNT besitter mye kompetanse som er viktig for Mattilsynet (bestillerkompetanse), samt fagkompetanse innen for eksempel internkontroll og drikkevann. Staten vil dermed kunne ha relevante arbeidsoppgaver for overtallig personell i

KNT. Staten bør derfor påta seg et arbeidsgiveransvar i forhold til omstruktureringen av KNT.
”

Med hilsen

Roar Pedersen
Sekretær/Rådmann i Namdalseid kommune

Kopi: Næringsmiddelkontrollen i Namdal